

ΕΡΕΥΝΑ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ ΣΚΟΥΠΙΔΙΩΝ

ΣΕ ΡΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
POINTS OF SUPPORT

ΜΙΚΡΕΣ ΔΩΡΕΕΣ, ΜΕΓΑΛΕΣ ΙΔΕΕΣ
SMALL GRANTS, BIG IDEAS

TIMA

CHARITABLE FOUNDATION ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ

ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Κοινοφελές Ίδρυμα
Ιωάννη Σ. Λάτση

ΙΔΡΥΜΑ
ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ

ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΠΕΤΑΝ ΒΑΣΙΛΗ & ΚΑΡΜΕΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Κ.
ΛΑΣΚΑΡΙΔΗΣ

ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι παράνομες αποθέσεις-απορρίψεις σκουπιδιών στα δάση και τα ρέματα της χώρας είναι ένα πρόβλημα που στις μέρες μας έχει λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Εκτός από το αισθητικό πρόβλημα που δημιουργούν οι αμέτρητες μικρές και μεγάλες χωματερές σε μία χώρα που αρέσκεται να δηλώνει πως ο τουρισμός αποτελεί τη βαριά της βιομηχανία, οι συγκεντρώσεις απορριμμάτων σε δάση και ρέματα αποτελούν εστίες δασικών πυρκαγιών, εντείνουν τις καταστροφικές συνέπειες των πλημμυρών, συνεισφέρουν στη ρύπανση της θάλασσας και των ακτών, απειλούν τη δημόσια υγεία.

Ο Σύλλογος Εθελοντών Δασοπροστασίας Γαλατακίου και η ΟΖΟΝ Μη κυβερνητική Οργάνωση διενήργησαν έρευνα για τα παράνομα σημεία απόρριψης-απόθεσης σκουπιδιών στην ανατολική Κορινθία με σκοπό την ανάδειξη του προβλήματος. Εντόπισαν, κατέγραψαν, αξιολόγησαν τα σημεία αυτά και αποτύπωσαν λεπτομερώς τη ρύπανση με πλούσιο φωτογραφικό υλικό για το κάθε σημείο ώστε να κινητοποιήσουν τους αρμόδιους φορείς αλλά και τις οργανώσεις πολιτών να αναλάβουν δράσεις αποκατάστασης των σημείων καθώς επίσης και πρωτοβουλίες για την ανάσχεση του φαινομένου στην πηγή του.

Το έργο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Σημεία Στήριξης», που συγχρηματοδοτείται από το Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση, το ΤΙΜΑ Κοινωφελές Ίδρυμα, το Κοινωφελές Ίδρυμα Κοινωνικού & Πολιτιστικού Έργου - ΚΙΚΠΕ, το Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη και Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου, το Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη, το Κοινωφελές Ίδρυμα Αθανάσιος Κ. Λασκαρίδης, το Costas M. Lemos Foundation και το Ίδρυμα Μποδοσάκη.

ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στα δάση και τα ρέματα της ανατολικής Κορινθίας σε μία έκταση 233.000 στρεμμάτων (βλ. Εικόνα 1). Η έρευνα δεν συμπεριέλαβε χωματερές και σημεία συγκέντρωσης απορριμμάτων εντός οικισμών και σε οικόπεδα ή αγρούς που δεν μπορούν να χαρακτηριστούν δασικές εκτάσεις, πλαγιές βουνών και λόφων ή ρέματα.

Εικόνα 1: Η γεωγραφική περιοχή ελέγχου

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για τους σκοπούς του έργου πραγματοποιήθηκαν αυτοψίες στην χερσαία περιοχή που είχε ορισθεί με οχήματα της ομάδας που επέτρεπαν την πρόσβαση σε δύσβατα σημεία και πεζοπόρα τμήματα για ελέγχους εντός των ρεμάτων. Οι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν από τον Οκτώβριο 2022 έως τον Ιανουάριο 2023. Για κάθε εντοπιζόμενο σημείο απόρριψης-συσσώρευσης απορριμμάτων η ομάδα κατέγραψε:

- α) Τις συντεταγμένες του σημείου
- β) Το συνολική επιβάρυνση του σημείου, βαθμολογημένη σε κλίμακα από 1=πολύ χαμηλό έως 5=πολύ υψηλό
- γ) Τον χαρακτηρισμό της θέσης απόθεσης (δηλ. *επί οδού, σε πλαγιά ή εντός του ρέματος*)
- δ) Την επιβάρυνση από επιμέρους κατηγορίες ρυπαντών (δηλ. *οικοδομικά υλικά, έπιπλα /συσσκευές, οικιακά απορρίμματα, αγροτικά/κλαδέματα, λοιπά**) βαθμολογημένη σε κλίμακα από 1=πολύ χαμηλό έως 5=πολύ υψηλό
- ε) Εικόνες (με φωτογραφικό υλικό) τεκμηρίωσης στοιχείων όπως το ανάγλυφο της τοποθεσίας, τη βλάστηση, την ένταση της επιβάρυνσης, τη συγκέντρωση ή διασπορά του ρυπαντικού φορτίου

Τα δεδομένα των ανωτέρω καταγραφών αποτυπώθηκαν σε πίνακα (βλ. Πίνακας 1).

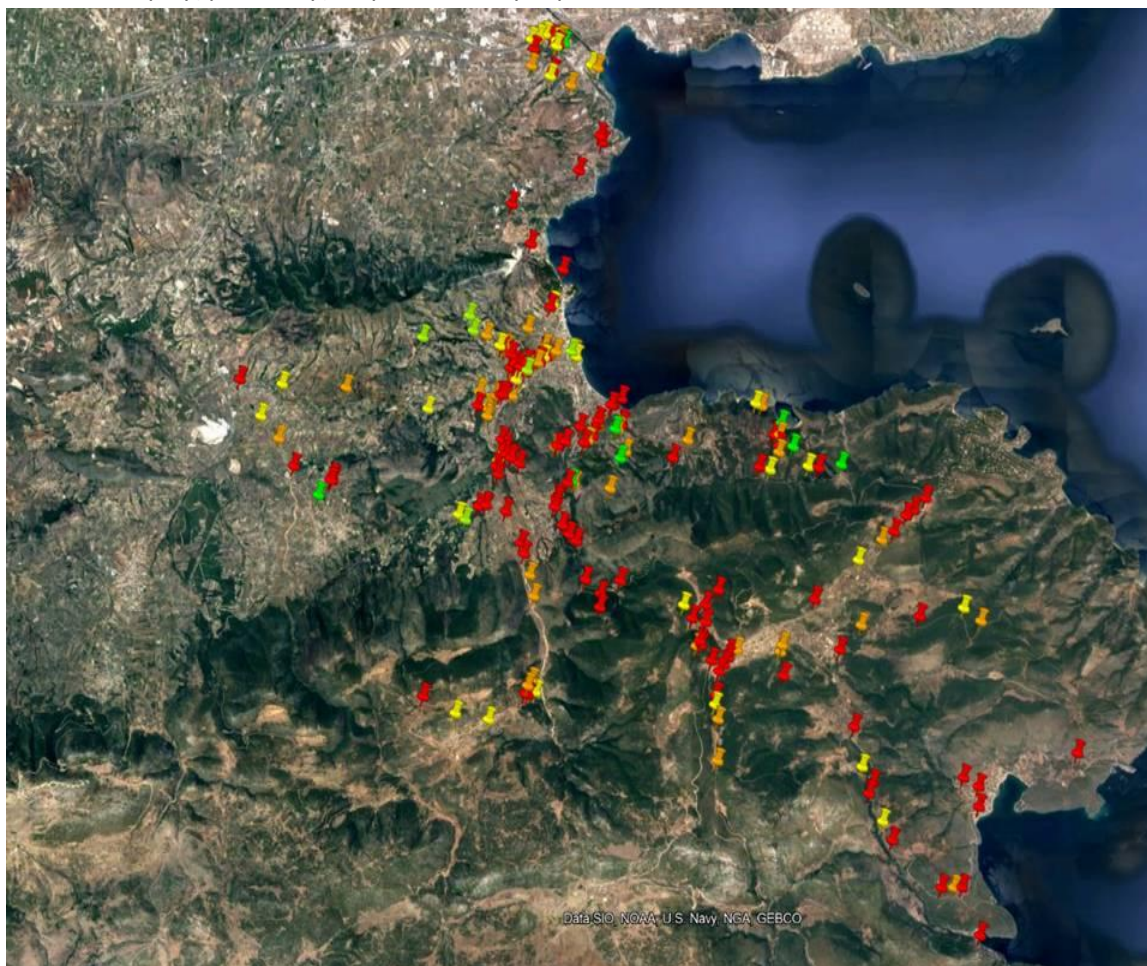
* Λοιπά: Στρώματα, αφρολέξ, δεξαμενές, σωλήνες, λάστιχα ποτίσματος, λεκάνες, μπιτόνια κ.α.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Συνολικά εντοπίστηκαν και καταγράφηκαν 211 σημεία παράνομων απορρίψεων-αποθέσεων σκουπιδιών. Πολλά από τα σημεία αυτά είναι στην ουσία μεγάλες περιοχές με διάσπαρτες επιμέρους συγκεντρώσεις (σημειώνονται στις παρατηρήσεις του Πίνακα 1). Λαμβάνοντας τις διάσπαρτες συγκεντρώσεις απορριμμάτων ως επιμέρους σημεία απόθεσης, το σύνολο των σημείων που εντοπίστηκαν και καταγράφηκαν ανέρχεται σε 270.

Τα αποτελέσματα της έρευνας συνοψίζονται σε χάρτη (βλ. Εικόνα 2) με τις ακριβείς τοποθεσίες και την αξιολόγηση των συνολικών ρυπαντικών φορτίων με κατάλληλη χρωματική διαβάθμιση.

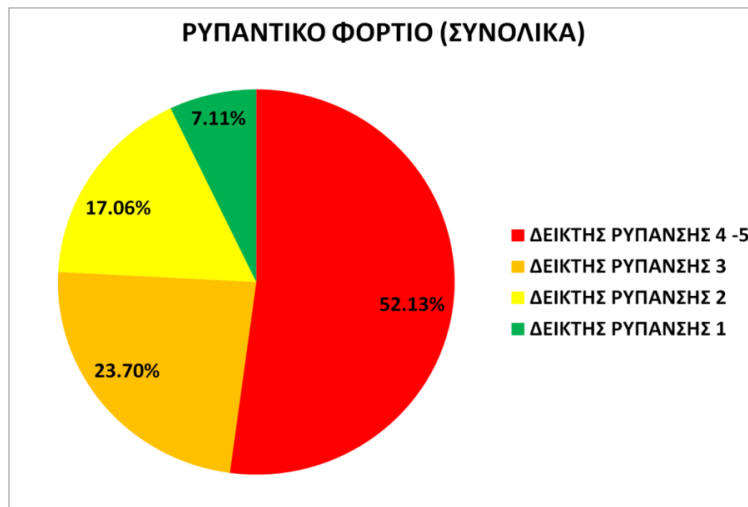
Εικόνα 2: Χάρτης ρύπανσης στην ανατολική Κορινθία

ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΡΥΠΑΝΤΙΚΟΥ ΦΟΡΤΙΟΥ	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ 1	●
ΔΕΙΚΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ 2	●
ΔΕΙΚΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ 3	●
ΔΕΙΚΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ 4 - 5	●

Η ανάλυση των ρυπαντικών φορτίων και της έντασης της ρύπανσης στο σύνολο των σημείων απόθεσης-απόρριψης αποτυπώνεται στην Εικόνα 3.

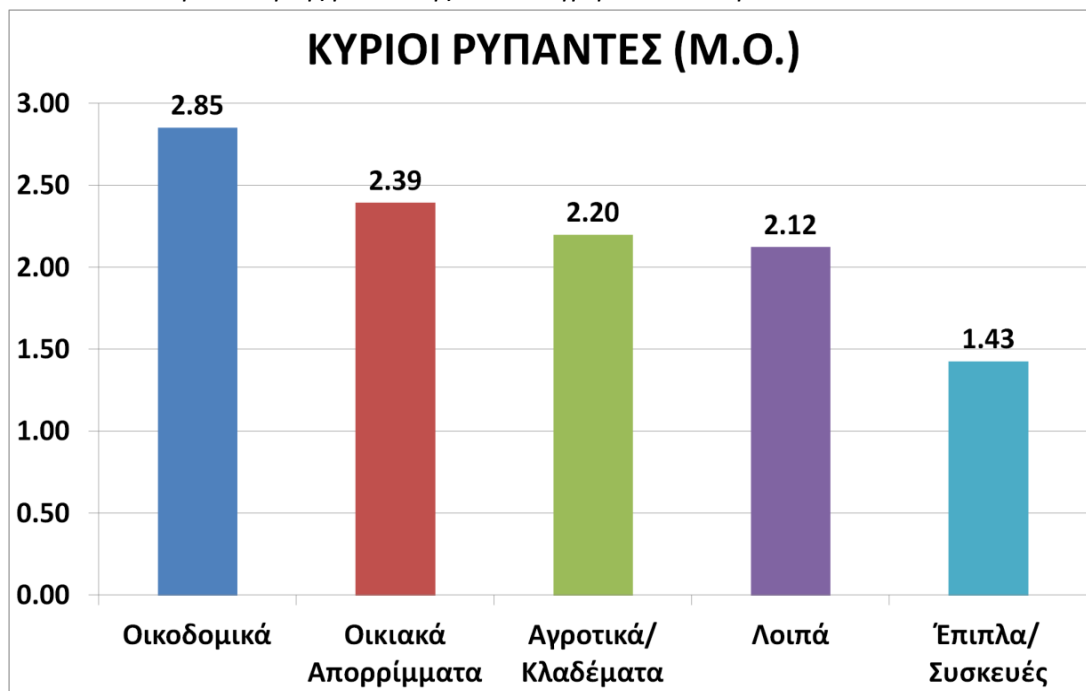
Εικόνα 3: Ένταση της ρύπανσης στο σύνολο των εντοπισμένων σημείων (211 σημεία)

Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει πως στο σύνολο των σημείων που εντοπίσθηκαν, το 52,13% παρουσιάζουν ισχυρή έως πολύ ισχυρή επιβάρυνση, το 23,7% παρουσιάζουν μέτρια επιβάρυνση, ενώ μόνο στο 24,17% των σημείων παρατηρείται χαμηλή ή ήπια επιβάρυνση.

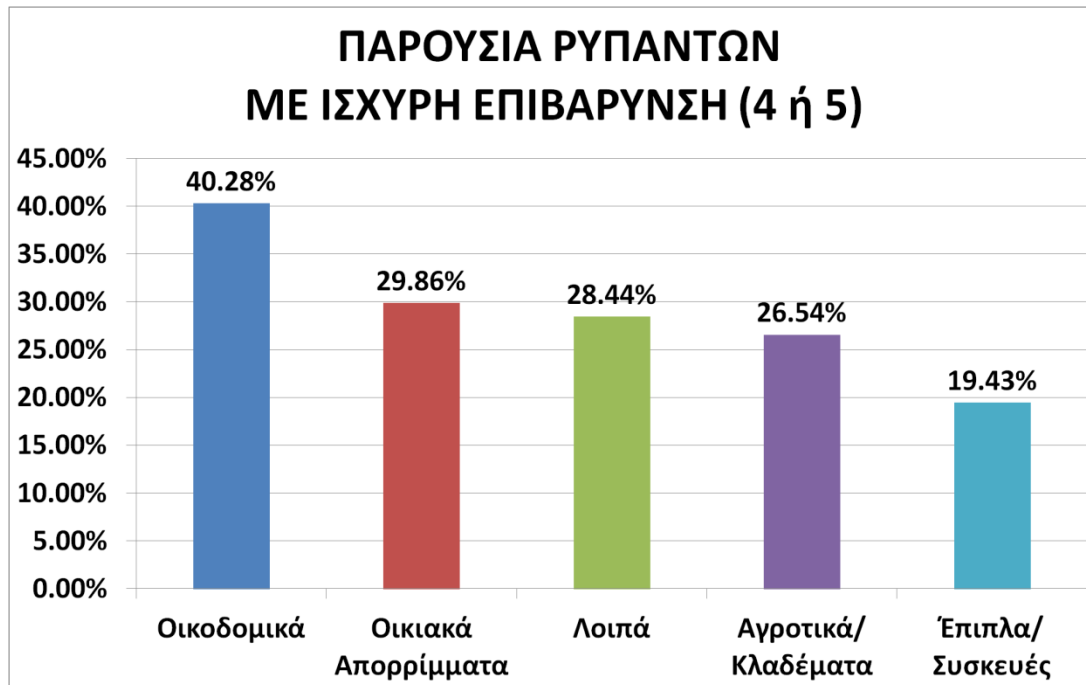
Στην Εικόνα 4 καταγράφεται η μέση ένταση της επιβάρυνσης ανά κατηγορία υλικών-ρυπαντών. Η μέση ένταση αποτυπώνει τον μέσο όρο επιβάρυνσης (κλίματα 1 έως 5) ανά κατηγορία υλικών στα 211 σημεία απόθεσης-απόρριψης.

Εικόνα 4: Μέση ένταση της ρύπανσης ανά κατηγορία υλικών-ρυπαντών

Η Εικόνα 5 αποτυπώνει σε τι ποσοστό των 211 σημείων απόθεσης-απόρριψης οι διαφορετικές κατηγορίες υλικών-ρυπαντών απαντώνται με επιβάρυνση 4 ή 5 (υψηλή έως πολύ υψηλή επιβάρυνση).

Εικόνα 5: Παρουσία υλικών-ρυπαντών με ισχυρή επιβάρυνση στο σύνολο των σημείων

Όπως προκύπτει από την ανάλυση κυρίαρχη κατηγορία ρυπαντή στα σημεία παράνομης απόθεσης απορριμμάτων είναι τα οικοδομικά υλικά, που προκύπτουν από εργασίες μικρών εργολάβων ή ιδιωτών, τα οποία δεν οδηγούνται στους προβλεπόμενους χώρους απόθεσης - προφανώς λόγω κόστους - αλλά απορρίπτονται αδιάκριτα σε δασικές εκτάσεις και σε ρέματα. Επίσης, σημαντικό ποσοστό κατέχουν τα οικιακά απορρίμματα, αποτέλεσμα το οποίο δεν ήταν αναμενόμενο.

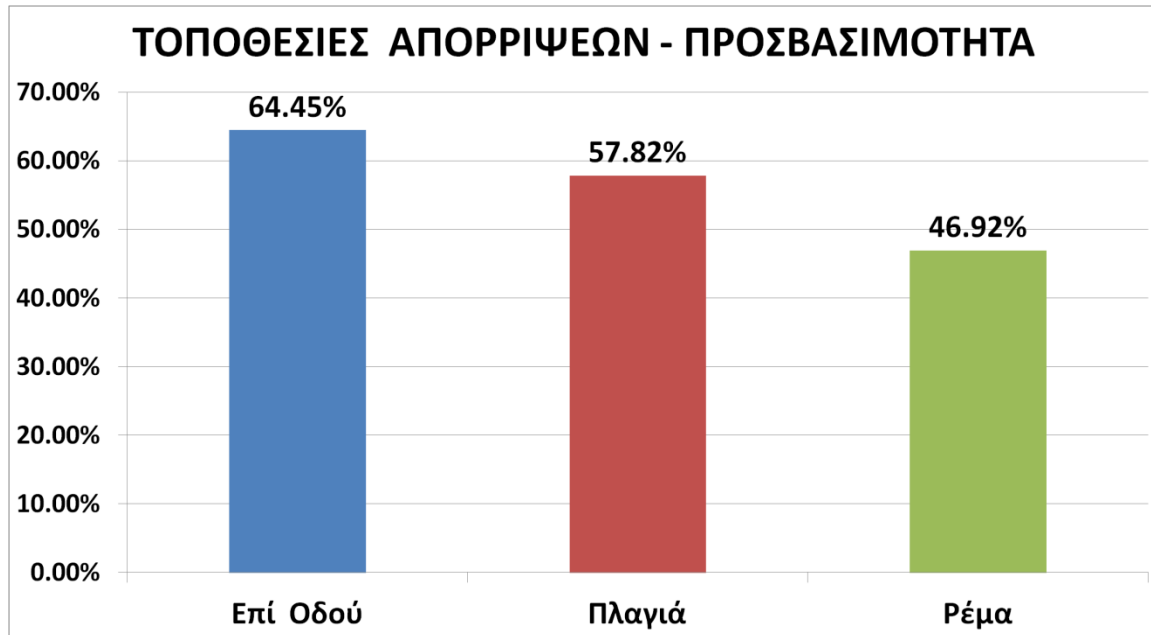
Τα «αγροτικά/κλαδέματα» εμφανίζονται να είναι σημαντική κατηγορία απορρίψεων. Παρά το γεγονός πως είναι οργανικά υλικά και δεν δημιουργούν σημαντική επιβάρυνση στο περιβάλλον, αποτελούν εύφλεκτη καύσιμη ύλη και συχνά ευθύνονται για την πρόκληση δασικών πυρκαγιών. Ευθύνονται επίσης και για την δημιουργία ή επιδείνωση πλημμυρικών φαινομένων, αφού συχνά παρασύρονται και φράσουν την κοίτη των ρεμάτων κατά τη διάρκεια έντονων βροχοπτώσεων.

Τα «λοιπά απορρίμματα» στα οποία συγκαταλέγονται στρώματα, αφρολέξ, σωλήνες, λάστιχα αυτοκινήτων, λάστιχα ποτίσματος, λεκάνες, μπιτόνια, πλαστικές δεξαμενές κλπ., συνιστούν μαζί με τα «έπιπλα/συσκευές» δύο δύσκολες κατηγορίες ρυπαντών καθώς είναι ιδιαίτερα επιζήμια για το περιβάλλον, είναι ογκώδη και η ανάσυρσή τους δύσκολη και κοστοβόρα ενώ πολλά από αυτά είναι εύφλεκτα, συντηρούν τη φωτιά και καθιστούν την κατάσβεση ιδιαίτερα δύσκολη

Σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την δυσκολία αλλά και το κόστος ανάσυρσης των απορριμμάτων είναι η τοποθεσία στην οποία βρίσκονται και παράμετροι όπως η εγγύτητα σε δρόμο, η κλίση του σημείου – αν πρόκειται για πλαγιά ή για πρηνή ρέματος, ή το ανάγλυφο της

θέσης (γκρεμός, δύσβατο ρέμα κλπ). Η Εικόνα 6 αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό την προσβασιμότητα των σημείων απόθεσης και την ευκολία ή δυσκολία αποκατάστασης.

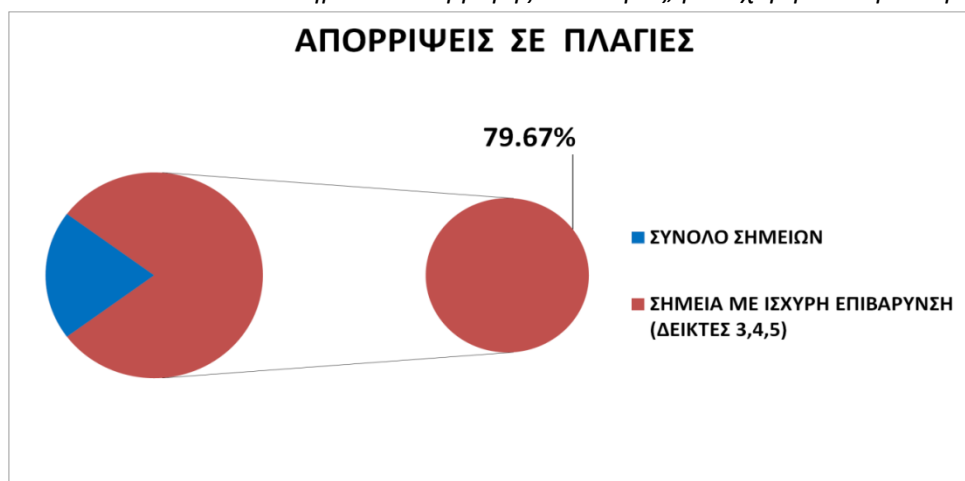
Εικόνα 6 : Προσβασιμότητα των σημείων απόθεσης/απόρριψης

Τα ανωτέρω δεν αθροίζουν σε 100% καθώς οι αποθέσεις ενός σημείου μπορεί να βρίσκονται ταυτόχρονα επί του δρόμου, στην πλαγιά αλλά και μέσα στο ρέμα ή σε δύο από αυτά.

Από την Εικόνα 6 διαπιστώνεται ότι σε ένα μεγάλο ποσοστό η προσβασιμότητα των σημείων καθίσταται σχετικά εύκολη αφού σημαντικές ποσότητες απορριμμάτων βρίσκονται είτε δίπλα σε δρόμους, είτε μέσα σε ρέματα πολλά εκ των οποίων είναι προσβάσιμα ακόμη και με βαριά μηχανήματα. Ωστόσο, η Εικόνα 7 καταδεικνύει πως από τις απορρίψεις που καταγράφονται σε πλαγιές, το 80% περίπου αποτελούν σημεία με μεγάλη ή πολύ μεγάλη επιβάρυνση. Αυτό το εύρημα υποκρύπτει το γεγονός πως σε μεγάλο ποσοστό των σημείων απόθεσης η αποκατάσταση είναι δύσκολη και το κόστος υψηλό.

Εικόνα 7 : Ποσοστό των σημείων απόρριψης σε πλαγιές, με ισχυρή επιβάρυνση

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την αξιολόγηση των δεδομένων είναι τα ακόλουθα:

- Ο αριθμός των σημείων απόρριψης σε ρέματα και δάση είναι πολύ μεγάλος
- Οι ποσότητες των σκουπιδιών στα περισσότερα σημεία είναι μεγάλες και συνεχώς αυξάνονται
- Τα σκουπίδια συσσωρεύονται εδώ και πολλά χρόνια
- Μεγάλο μέρος των σημείων απόθεσης βρίσκονται σε δύσκολα προσβάσιμες πλαγιές και ρέματα
- Η αποκατάσταση σε πολλές περιπτώσεις είναι δύσκολη και το κόστος αποκατάστασης των σημείων είναι πολύ υψηλό

Τόσο η ανάσχεση του φαινομένου των παράνομων απορρίψεων όσο και η αποκατάσταση των σημείων απόθεσης απαιτούν σε μεγάλο βαθμό την κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών. Παράλληλα η τοπική αυτοδιοίκηση (Α και Β βαθμού) πρέπει να σταματήσει να είναι παθητικός θεατής στην εξέλιξη του φαινομένου. Ο ορθολογικός σχεδιασμός ενός συστήματος συλλογής και διαχείρισης των διαφορετικών κατηγοριών απορριμμάτων πρέπει να αποτελέσει το πρώτο βήμα για την επίλυση του προβλήματος και όχι το τελευταίο. Χωρίς αυτόν οι όποιες ενέργειες για την βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης θα είναι πρόχειρες, αναποτελεσματικές και θα καταλήγουν στην κατασπατάληση δημοσίου χρήματος. Παράλληλα είναι δεδομένο πως η τοπική αυτοδιοίκηση (Α και Β βαθμού) έχει την υποχρέωση αποκατάστασης του δημόσιου χώρου, σε δρόμους, ρέματα και δάση (όπου αυτά δεν είναι ιδιωτικά).

Είναι ξεκάθαρο πως για τη μείωση των παράνομων αποθέσεων-απορρίψεων απαιτείται αλλαγή κουλτούρας όχι μόνο των πολιτών αλλά και των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Αυτό είναι από μόνο του πρόβλημα καθώς η απαραίτητη αλλαγή κουλτούρας των πολιτών σε μεγάλο βαθμό περνάει μέσα από τις πρωτοβουλίες και δράσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης. Μένει ωστόσο να αποδειχθεί αν οι Δήμοι και οι Περιφέρειες διαθέτουν όραμα, ικανότητα και βούληση για να αντιμετωπίσουν αυτό το σοβαρό πρόβλημα.

[illegible]

Σελίδα 9 από 9